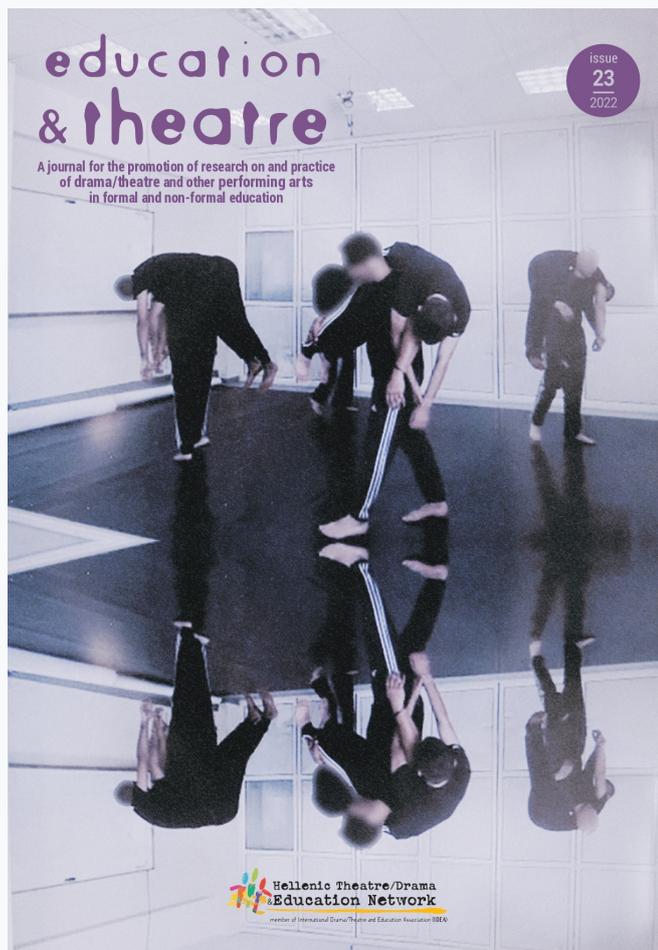

Education & Theatre

Vol 23 (2022)

Education & Theatre

Learners in the role of eco-journalists explore global environmental challenges

Anastasia Voutyra

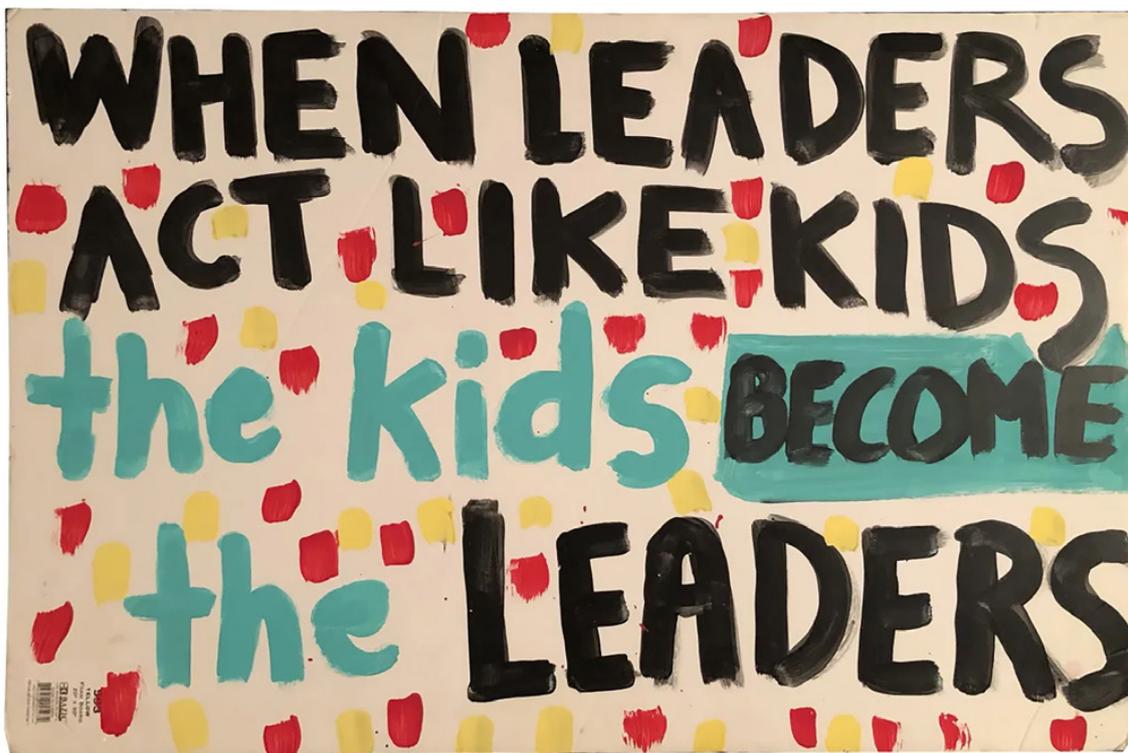
doi: [10.12681/edth.37666](https://doi.org/10.12681/edth.37666)

To cite this article:

Voutyra, A. (2022). Learners in the role of eco-journalists explore global environmental challenges . *Education & Theatre*, 23, 38–43. <https://doi.org/10.12681/edth.37666>

Μαθητές στον ρόλο των οικο-δημοσιογράφων εξερευνούν τις παγκόσμιες περιβαλλοντικές προκλήσεις

Αναστασία Βουτυρά

Περίληψη

Το άρθρο παρουσιάζει ένα παιδαγωγικό σενάριο στο οποίο αναπτύσσεται μια εκπαιδευτική προσέγγιση θεατρικών πρακτικών στις τελευταίες τάξεις της πρωτοβάθμιας ή στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Η προτεινόμενη διεπιστημονική και διαφοροποιημένη μαθησιακή προσέγγιση συνδυάζει τη διδασκαλία της γλώσσας (μητρικής ή ξένης), τεχνικές εργαστηρίων θεάτρου και έννοιες, αξίες και επιθυμητές στάσεις περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Η γλωσσική και η καλλιτεχνική εκπαίδευση διευρύνονται πέρα από τους ορίζοντες του προγράμματος σπουδών ενσωματώνοντας κοινωνικο-οικολογικές ανησυχίες, ιδιαίτερα την κλιματική αλλαγή, η οποία είναι τεκμηριωμένη ως μια πιο ζωτικής σημασίας σύγχρονη πρόκληση, αυξάνοντας έτσι την ευαισθητοποίηση σχετικά με τα πεδία όπου διασταυρώνονται η φύση, τα ανθρώπινα δικαιώματα και ο πολιτισμός, ενθαρρύνοντας τον οικολογικό γραμματισμό, τις αξίες της βιωσιμότητας, τη δημιουργικότητα των μαθητών, την κριτική σκέψη και την ενεργό συμμετοχή. Οι προτεινόμενες δραστηριότητες, διάρκειας 6 διδακτικών ωρών, που περιγράφονται βήμα προς βήμα, θα επιτρέψουν στους μαθητές να αναλάβουν τους ρόλους των οικοδημοσιογράφων, εικαστικών αφηγητών και καλλιτεχνών, να ενδιαφερθούν για την αντιμετώπιση μεγάλων παγκόσμιων ζητημάτων και να καταφέρουν να αποκτήσουν δεξιότητες ζωής.

Λέξεις-κλειδιά: κλιματική αλλαγή, διαθεματικό παιδαγωγικό σενάριο διαφοροποιημένης διδασκαλίας, οικοδημοσιογράφοι

Θεωρητικό υπόβαθρο

Μια επείγουσα ανάγκη έχει αναγνωριστεί παγκοσμίως για μια θεμελιώδη εξισορρόπηση των σχέσεων ανθρώπου-φύσης που αφορά τη διατήρηση των οικοσυστημάτων και την προώθηση μιας πιο βιώσιμης χρήσης των πόρων (Haglund, 2019). Ένα πειστικό σύνολο στοιχείων καταδεικνύει ότι οι δραστηριότητες και οι συνήθειες του Homo Sapiens οδηγούν σε εξαιρετική δυσλειτουργία του φυσικού κόσμου (World Wildlife Fund, 2016, στο Wals & Benavot, 2017) και υπονομεύουν την ικανότητα του πλανήτη μας να αυτορυθμίζεται (Crutzen & Stoermer, 2000· Waters et al., 2016). Ωστόσο, κινητοποιώντας την εκπαίδευση, δίνουμε τη δυνατότητα στους ανθρώπους να αναγνωρίζουν και να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά στις σημαντικές παγκόσμιες και τοπικές περιβαλλοντικές ανησυχίες. Στην πραγματικότητα, με την προβολή και την επεξεργασία οικολογικών προκλήσεων στην τάξη, η μάθηση γίνεται πιο ουσιαστική για τους μαθητές, οι οποίοι υιοθετούν ενεργούς ρόλους υπεύθυνων πολιτών. Σύμφωνα με τον Wals (2012), υπάρχουν δύο συμπληρωματικοί τρόποι κατανόησης του ρόλου της εκπαίδευσης για την περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Η πρώτη, που ονομάζεται «εργαλειώδης» προσέγγιση, στοχεύει στην ανάπτυξη ορισμένων συγκεκριμένων περιβαλλοντικών συμπεριφορών, που θεωρούνται απαραίτητες, ιδιαίτερα με γνώμονα το κοινωνικό μάρκετινγκ και τις ισχύουσες πολιτικές. Η δεύτερη, που ονομάζεται «χειραφετητική» προσέγγιση, εστιάζει στην εκπαίδευση που διαπλάθει αυτόνομους, υπεύθυνους και στοχαστικούς πολίτες, ικανούς να αποφασίζουν μόνοι τους και να ακολουθούν τις κατάλληλες πορείες δράσης. Η χειραφετητική προσέγγιση προωθεί τη συνεργατική, συμμετοχική και μετασχηματιστική μάθηση. Πώς μπορούμε εμείς οι εκπαιδευτικοί να κάνουμε πράξη τη χειραφέτηση των μαθητών, ώστε να συμμετέχουν κριτικά σε συζητήσεις με νόημα για τα παγκόσμια ζητήματα και να είναι πρόθυμοι να συμμετάσχουν στη διαφύλαξη του μέλλοντος της γης; Μια σύγχρονη μαθησιακή διαδικασία επιτρέπει νέες σχέσεις μεταξύ του εσωτερικού και του εξωτερικού κόσμου των μαθητών που εμπλέκονται στον εκπαιδευτικό μεταβατικό χώρο (Ellsworth, 2005). Επιπλέον, το ολιστικό όραμα της εκπαίδευσης περιλαμβάνει την έννοια ολόκληρου του ατόμου, που συνδέεται με το οικείο του πλαίσιο και το περιβάλλον του (Miller, 2004) και είναι πρόθυμο να αναλάβει ευθύνη (την ικανότητα του ατόμου να ανταποκρίνεται). Μέσα από μια ευέλικτη και δυναμική διαδικασία, η ολιστική εκπαίδευση ξεκινά ένα συναρπαστικό ταξίδι τόσο για τους εκπαιδευτικούς όσο και για τους μαθητές.

Ως εκ τούτου, προτείνουμε συγκεκριμένα βήματα που χρειάζεται να ακολουθεί ο εκπαιδευτικός

κατά τη φάση προετοιμασίας αυτής της παρέμβασης: Να αναγνωρίσει τους στόχους των μαθητών και να εστιάσει στις ανάγκες τους, να δημιουργήσει καλές σχέσεις, εμπιστοσύνη και ένα θετικό συμπεριληπτικό κλίμα στην τάξη, να συνεργαστεί με τους εκπαιδευτικούς διάφορων ειδικοτήτων (διεπιστημονική προσέγγιση), να σχεδιάσει διεξοδικά πώς κλιμακώνεται η μάθηση βήμα προς βήμα, το περιεχόμενο του μαθήματος και την υλοποίησή του, αξιοποιώντας τις προηγούμενες γνώσεις των μαθητών, να επιλέξει διαφοροποιημένες μεθόδους μάθησης και να αναθέσει συλλογική εργασία/πρότζεκτ, ενώ κατά τη φάση υλοποίησης χρειάζεται απλώς να παρακολουθεί και να διευκολύνει τις δραστηριότητες που υλοποιούν οι μαθητές και να καταστήσει σαφές ότι τα «σφάλματα» είναι ένα εποικοδομητικό μέσο μάθησης.

Μία από τις πιο αποτελεσματικές μεθόδους για τη διαφοροποίηση της μαθησιακής διαδικασίας είναι οι δραστηριότητες που βασίζονται στο δράμα. Το δράμα, αντιμετωπίζοντας άμεσες καταστάσεις της καθημερινής ζωής, διευρύνει τις έννοιες του χαρακτήρα και επομένως κάνει πιο βαθιές τις αντιλήψεις για τον εαυτό και τους άλλους. Αντίστοιχα, οι μαθητές πειραματίζονται με την ιδέα της «ετερότητας», κάνοντας σημαντική εξάσκηση στην ενσυναίσθηση. Ο Winnicott (2005) υπογράμμισε επανειλημμένα ότι το παιχνίδι παίζει σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της δημοκρατικής ιδιότητας του πολίτη. Επιπλέον, ο Vygotsky (1978) τόνισε τη σημασία της κοινωνικής φύσης του επινοητικού παιχνιδιού στην ανάπτυξη των παιδιών, θεωρώντας τις φανταστικές καταστάσεις που αναδύονται κατά τις επικοινωνιακές δραστηριότητες στην τάξη ως «ζώνη επικείμενης ανάπτυξης» (ZPD), η οποία υποδεικνύει το επίπεδο εργασίας που ο μαθητής μπορεί να επιτύχει από μόνος του, κάτι που, με τη σειρά του, δείχνει τη δραστηριότητα η οποία μπορεί να επιτευχθεί με υποστήριξη καθοδηγούμενη από τον εκπαιδευτικό ή σε συνεργασία με πιο ικανούς συνομηλίκους.

Από την άλλη πλευρά, οι μαθητές που αναλαμβάνουν τον ρόλο των οικοδημοσιογράφων παρουσιάζουν μεγάλο επίκαιρο ενδιαφέρον, καθώς εκφράζεται υψηλός συναγερμός παγκοσμίως. Οι άνθρωποι ανησυχούν πολύ περισσότερο τώρα λόγω της αύξησης των ακραίων καιρικών συνθηκών (Molek-Kozakowska, 2017), όπως βιβλικές πλημμύρες, καύσωνες, βίαιες καταιγίδες, κυκλωνικοί άνεμοι, τυφώνες

κτλ. Επιπλέον, οι μαθητές αποκτούν επίγνωση του γεγονότος ότι τα μέσα ενημέρωσης διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στον τρόπο με τον οποίο η κοινωνία αντιλαμβάνεται τις περιβαλλοντικές ανησυχίες. Ένας ουσιαστικός τρόπος για την εκπαίδευση να ενθαρρύνει την αειφορία είναι μέσω της έννοιας της περιβαλλοντικής διαχείρισης (Wolff, 2014), η οποία υποδηλώνει την υπεύθυνη χρήση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος μέσω της διατήρησης και των βιώσιμων πρακτικών για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας του οικοσυστήματος και της ανθρώπινης ευημερίας (Charin et al., 2011). Αυτή η αντίληψη υπογραμμίζει τις ηθικές δεσμεύσεις που αναλαμβάνουν τα άτομα προκειμένου να φροντίζουν συνειδητά για έναν πιο βιώσιμο πλανήτη και ενθαρρύνει βασικές αρχές, όπως η ενδυνάμωση, η συνεργασία, η αλλαγή και η ανθεκτικότητα.

Στην πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, το περιβάλλον αντιμετωπίζεται ως επί το πλείστον ως αυτόνομο μάθημα, που δεν ενσωματώνεται στο πρόγραμμα σπουδών (Benavot, 2014). Η προσπάθειά μας είναι να γεφυρώσουμε αυτό το χάσμα ενσωματώνοντας την περιβαλλοντική εκπαίδευση στη διδασκαλία και τη μάθηση ενός ποικίλου συνόλου μαθημάτων, όπως Γλώσσες, Δράμα, Εικαστικές Τέχνες, Γεωγραφία, Επιστήμες, Αγωγή του Πολίτη και Πληροφορική. Το σενάριο που σχεδιάσαμε και υλοποιήσαμε απευθύνεται σε μαθητές των τελευταίων τάξεων του Δημοτικού και των πρώτων του Γυμνασίου. Η υλοποίηση μπορεί να συνδυάζει τη συνδιδασκαλία εκπαιδευτικών διαφόρων ειδικοτήτων ή τη συνεργασία τους με τον εκπαιδευτικό της τάξης.

Μαθησιακοί στόχοι

- Να επιστήσουμε την προσοχή των μαθητών στις επιπτώσεις των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στα περιβαλλοντικά ζητήματα. Να καλλιεργήσουμε τις αξίες και τις δεξιότητες ζωής της Περιβαλλοντικής Αγωγής για την προώθηση ανθεκτικών κοινωνιών και της βιώσιμης ανάπτυξης.

- Ενίσχυση της κριτικής συνείδησης, της υπευθυνότητας και της πολιτεότητας.
- Να εξερευνήσουν οι μαθητές διάφορους τρόπους αυτοέκφρασης.
- Να ενδυναμώσουμε στους μαθητές την ικανότητα να υπερασπίζονται τα δικαιώματά τους με σεβασμό, να τους παρέχουμε ευκαιρίες να ξανασκεφτούν στάσεις και συμπεριφορές.
- Να αναπτύξουν οι μαθητές διά βίου δεξιότητες για έρευνα, συζήτηση, αξιολόγηση των δεδομένων και συνεργασία με τους συνομηλίκους τους.

Η μαθησιακή διαδικασία/ τα στάδια υλοποίησης

Καθένα από τα εξής έξι βήματα έχει μέση διάρκεια μίας διδακτικής ώρας.

Βήμα 0: Διαπραγματευση και δημιουργία παιδαγωγικού συμβολαίου, που περιλαμβάνει τους βασικούς κανόνες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι μαθητές οφείλουν να παρουσιάζουν τα επιχειρήματα και τα αντεπιχειρήματά τους μέσα σε ένα κλίμα αμοιβαίου σεβασμού.

Βήμα 1: Οπτική αφήγηση

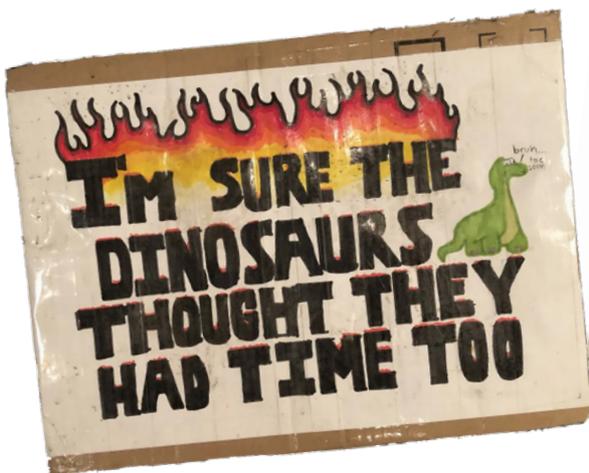
1α. Οπτικό ερέθισμα/αφόρμηση: Πλακάτ φτιαγμένα από τη νεολαία για τις κινητοποιήσεις σχετικά με την κλιματική αλλαγή (*The New Yorker*, 2019) <https://www.newyorker.com/culture/culture-desk/children-lead-the-way-a-gallery-of-youth-made-climate-strike-signs>

1β. Δραστηριότητα καταγιγισμού ιδεών:

- Τι επηρεάζεται από την κλιματική αλλαγή/την υπερθέρμανση του πλανήτη; Ονομάστε τις επιπτώσεις.

Οι μαθητές δίνουν τις απαντήσεις τους (προφορικά ή χρησιμοποιώντας το εργαλείο διαδραστικής παρουσίασης Mentimeter, σε περίπτωση που το μάθημα παραδίδεται διαδικτυακά) και ο/η εκπαιδευτικός τις γράφει (ή τις προβάλλει) στον πίνακα. Μπορεί να οργανώσει όλες τις ιδέες των μαθητών προτείνοντας έναν νοητικό χάρτη.

1γ. Οι μαθητές εξοικειώνονται με έννοιες και όρους,

όπως ακραίες καιρικές συνθήκες, οικολογική αλληλεπίδραση, διασυνδεδεμένα οικοσυστήματα, αποτύπωμα, φαινόμενο θερμοκηπίου, παγκόσμιοι στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης (SDG), ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, εναλλακτικά μέσα μεταφοράς, υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων, χώρες G8, σύνοδοι κορυφής, ανάληψη κατεπείγουσας δράσης για απάντηση σε μια κρίση, κάλεσμα συλλογής υπογραφών, ακτιβισμός, οικολογική δημοσιογραφία και οι λειτουργίες της, Βραβείο Πούλιτζερ.

Ο δάσκαλος σχηματίζει 6 ομάδες εργασίας των 4 μαθητών και τους αναθέτει να ψάξουν στο διαδίκτυο και να χρησιμοποιήσουν την πολυτροπικότητα για να εκφραστούν, δηλαδή να καταγράψουν ή να σχεδιάσουν τους ορισμούς και συγκεκριμένα παραδείγματα των εννοιών που προαναφέρθηκαν. Αυτή η πρακτική του στρατηγικού συνδυασμού λέξεων και εικόνων για τη μετάδοση πληροφοριών ονομάζεται οπτική δημοσιογραφία ή οπτική αφήγηση. Επιτρέπει στους αναγνώστες να κατανοήσουν καλύτερα πολύπλοκα θέματα σε μικρότερο χρονικό διάστημα. Οι δημιουργίες των μαθητών δημοσιεύονται στο blog του σχολείου.

Βήμα 2: Πάρτε συνέντευξη από έναν παράγοντα θετικής αλλαγής

Το κορίτσι με το όνομα Helga Thunberg ήταν ο καταλύτης για το παγκόσμιο κίνημα, που αύξησε την ευαισθητοποίηση των ανθρώπων για την κλιματική αλλαγή. Οι μαθητές αναλαμβάνουν τον ρόλο του δημοσιογράφου, ενώ ο/η εκπαιδευτικός μπαίνει στον ρόλο της Helga Thunberg και δίνει απαντήσεις στις ερωτήσεις που υποβάλλουν οι μαθητές εναλλάξ. Αυθεντικές, απλές ή πιο περίπλοκες ερωτήσεις διατυπώνονται από τους μαθητές, ανάλογα με το επίπεδο της γλωσσικής τους ευχέρειας:

- Πώς σε λένε;
- Από πού είσαι;
- Πόσων χρόνων είσαι;
- Έχεις αδέρφια;
- Έχεις κατοικίδιο;
- Ποιο είναι το αγαπημένο σου μάθημα;
- Τι σε εμπνέει περισσότερο;

- Ποιες χώρες έχεις ήδη επισκεφθεί; Έχεις έρθει ποτέ στην Ελλάδα;
- Τι σε έκανε διάσημη;
- Τι σημαίνει «ακτιβισμός»;
- Πώς ανέπτυξες αυτό το ιδιαίτερο ενδιαφέρον;
- Ποια είναι τα συναισθήματά σου όταν αγωνίζεσαι για έναν σκοπό;
- Τι λένε οι γονείς σου για τη συμμετοχή σου στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής;
- Πώς φαντάζεσαι τον εαυτό σου σε δέκα χρόνια;
- Ποια καριέρα θα ήθελες να ακολουθήσεις;
- Βλέπεις το ποτήρι μισογεμάτο ή μισοάδειο;
- Θα μπορούσατε να μας προτείνετε τι ενέργειες πρέπει να κάνουμε εμείς οι μαθητές για να σώσουμε τον πλανήτη μας;

Βήμα 3: Ας αντιμετωπίσουμε την κλιματική αλλαγή μαζί. Οι μαθητές ανακαλύπτουν τις 20 προκλήσεις που προτείνει το British Council Org (2021).

Βήμα 4: Ακούγεται η φωνή των νέων!

4α. Παρουσιάστε στην τάξη τη Συμβουλευτική Ομάδα Νέων για την Κλιματική Αλλαγή (που ξεκίνησε από τον ΟΗΕ τον Ιούλιο του 2020): τα προφίλ εφτά νέων στην πρώτη γραμμή της δράσης για το κλίμα <https://www.un.org/en/climatechange/youth-in-action/youth-advisory-group>

4β. Προβληματισμός και συζήτηση στην τάξη σε κύκλο για ανταλλαγή απόψεων, ιδεών και πιθανών λύσεων στο πρόβλημα. Εξηγούμε στους μαθητές τους κανόνες της τεχνικής Fishbowl και διαθέτουμε 10 λεπτά για να προετοιμάσουν τις ερωτήσεις

τους. Ορίζουμε το θέμα/ερώτημα (π.χ. Είναι η αειφόρος ανάπτυξη ουτοπία;), σύμφωνα με το επίπεδο των μαθητών. Μπορούν να συμβουλευούνται την ιστοσελίδα European Data Journalism Network με τον βασικό όρο «κλιματική κρίση». Έπειτα οι μαθητές σχηματίζουν έναν κύκλο σε 5-9 καρέκλες και υπάρχει αρκετός χώρος γύρω από τον κύκλο για να παρατηρήσουν οι υπόλοιποι μαθητές τι συμβαίνει στη «γυάλα». Οι μαθητές που κάθονται στον κύκλο συμμετέχουν ενεργά σε μια συζήτηση, κάνοντας ερωτήσεις και κοινοποιώντας τις απόψεις τους, διασφαλίζοντας ότι όλοι στον εσωτερικό κύκλο έχουν την ευκαιρία να μιλήσουν, ενώ οι μαθητές που στέκονται απ' έξω ακούν προσεκτικά τις ιδέες που παρουσιάζονται. Στη συνέχεια, εναλλάσσουν ρόλους, ώστε να εξασκηθούν να είναι και ομιλητές και ακροατές στην ομαδική συζήτηση (Vogel, 2019).

Ο/η εκπαιδευτικός προτείνει στους μαθητές να χρησιμοποιήσουν δηλώσεις στο α' πρόσωπο (αισθάνομαι, πιστεύω, σκέφτομαι, διάβασα, έμαθα). Αυτές οι δηλώσεις κάνουν το άτομο να αναρωτηθεί «Γιατί σκέφτομαι και νιώθω έτσι;». Αυτός ο προβληματισμός μπορεί να οδηγήσει σε μεγαλύτερη αυτογνωσία, η οποία με τη σειρά της μπορεί να βοηθήσει να γίνει καλύτερη συζήτηση.

Βήμα 5

Οι μαθητές, χρησιμοποιώντας ανακυκλωμένα υλικά και φυσικά υλικά, δημιουργούν αντικείμενα τέχνης για να εκφραστούν και να ευαισθητοποιήσουν τους υπόλοιπους μαθητές του σχολείου και να εμπνεύσουν την πράσινη μεταμόρφωση σε όσο το δυνατόν περισσότερους ανθρώπους.

Τέλος, ένα παιχνίδι Mime & Guessing μπορεί να παιχτεί όποτε υπάρχει διαθέσιμος χρόνος.

«Οι 20 κορυφαίες κλιματικά έξυπνες πόλεις του κόσμου»

Αρχικά, μπορούμε να οπτικοποιήσουμε τις τοποθεσίες τους για 5 λεπτά στο MapHub.net. Στη συνέχεια, οι μαθητές χωρίζονται τυχαία σε δύο ομάδες. Η διαδικασία εξελίσσεται ως εξής: Ενώ ένα μέλος της πρώτης ομάδας εξασκεί τη μη λεκτική επικοινωνία και μιμείται μια τοποθεσία και τα κύρια χαρακτηριστικά αυτής της πόλης, τα μέλη της δεύτερης ομάδας προσπαθούν να προσδιορίσουν για ποια πόλη πρόκειται.

Διάδοση

Αναρτούνται οι δημιουργίες των μαθητών και τα αποτελέσματα του έργου στο blog του σχολείου. Επίσης, οργανώνεται ένα χάπενινγκ με παρουσιάσεις, μια παράσταση flashmob και περισσότερες διαδραστικές δραστηριότητες αφιερωμένες στην προστασία του πλανήτη και προσκαλείται όλη η τοπική κοινωνία και οι φορείς (λ.χ. με την ευκαιρία της Ημέρας της Γης στις 22 Απριλίου).

Αξιολόγηση

Οι περιγραφικοί δείκτες αξιολόγησης εστιάζουν στα μαθησιακά αποτελέσματα συσχετίζοντας την κατάκτηση των μαθησιακών στόχων. Οι μαθητές συμπληρώνουν μια φόρμα αυτοαξιολόγησης, όπου αναγνωρίζουν τα επιτεύγματά τους, καθώς και τα πεδία στα οποία κρίνουν ότι επιδέχονται βελτίωση. Λαμβάνουν επίσης προφορική ανατροφοδότηση από τον/την εκπαιδευτικό. Συνολικά, αυτό το μαθησιακό ταξίδι έχει θετική επίδραση στην ολιστική μάθηση των μαθητών, στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και στην ευημερία της σχολικής κοινότητας. Όσον αφορά την αποτελεσματικότητα και την προστιθέμενη αξία των δραστηριοτήτων, η ανατροφοδότηση που λάβαμε συνοψίζεται ως εξής:

Μετατοπίζουμε την εστίαση από τον δάσκαλο ως μοναδική πηγή νέας γνώσης και τοποθετούμε τους μαθητές στη θέση των συνδημιουργών της γνώσης, παρέχοντάς τους καθοδήγηση για δημιουργία και προβληματισμό, οξύνοντας την κριτική τους σκέψη. Η προτεινόμενη βιωματική προσέγγιση ενισχύει τη συνεργατική κουλτούρα της τάξης και την αυτοαποτελεσματικότητα των μαθητών εκφράζοντας τις ιδέες τους μέσω ρόλων, αμβλύνοντας τους ανασταλτικούς παράγοντες της αυτοέκθεσης, αναπτύσσοντας την παραγωγή προφορικού λόγου και καλλιτεχνικής έκφρασης για την αντιμετώπιση περιβαλλοντικών θεμάτων, ανακαλύπτοντας οικουμενικές αξίες, με απώτερο στόχο να τις ενστερνιστούν για το κοινό όφελος στην ενήλικη ζωή τους και να εξελίσσουν δεξιότητες, όπως η ενεργός συμμετοχή στην επίλυση των προβλημάτων της κοινωνίας μας (Walker & Shore, 2015).

Συμπεράσματα

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, η βέλτιστη εκπαιδευτική πρακτική αντικατοπτρίζεται μάλλον ως μια ολιστική προσέγγιση κάθε σχολικού οργανισμού στην εκπαίδευση για την αειφορία. Αυτό επιτρέπει τη δημιουργία μιας ολοκληρωμένης και συστημικής ανταπόκρισης σε παγκόσμιες ανησυχίες, δηλαδή την καλλιέργεια μιας θετικής νοοτροπίας στο σχολικό πλαίσιο για την προώθηση μιας ποικιλίας δράσεων με στόχο την ευαισθητοποίηση και τη δέσμευση των μαθητών για την αντιμετώπιση σημαντικών περιβαλλοντικών ζητημάτων και την καλλιέργεια καθημερινών συνηθειών και συμπεριφορών, που οδηγούν σε φιλικούς προς το περιβάλλον τρόπους ζωής, προκειμένου να εμπλακούν όλοι οι μαθητές, οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς, να αναλάβουν ευθύνες (υποστήριξη της ανακύκλωσης, μείωση των απορριμμάτων, εξοικονόμηση ενέργειας και νερού, αγορά τοπικών τροφίμων, ενθάρρυνση πρακτικών οικολογικής τέχνης) και επομένως να αποφύγουν την υπερφόρτωση της βιολογικής ικανότητας της Γης, ώστε να κατορθώσουμε να μειώσουμε το συλλογικό μας αποτύπωμα άνθρακα και να αυξήσουμε τον θετικό αντίκτυπο. Το όραμα έγκειται στο να επανασχεδιάσουμε εκπαιδευτικά ιδρύματα όπου οι πολιτικές, οι λειτουργίες, το περιεχόμενο και οι πρακτικές συνεργάζονται με ολοκληρωμένο τρόπο και ελπίζουμε να οικοδομήσουμε ένα εκτεταμένο δίκτυο οικολογικών σχολείων, όπου υπάρχουν δυνατότητες σύνδεσης, κοινής χρήσης πόρων και συνένωσης δυνάμεων. Τότε, η εκπαίδευση θα είναι ένας παράγοντας που θα συμβάλει κατά πολύ στην ανάσχεση των μη βιώσιμων πρακτικών και στην ανάπτυξη της πρωτοβουλίας των μαθητών να ενεργούν με ουσιαστικούς τρόπους όσον αφορά τα περιβαλλοντικά ζητήματα.

© Photographs by Jonno Rattman for The New Yorker

Βιβλιογραφία

- Benavot, A. (2014). Education for Sustainable Development in Primary and Secondary Education. Background paper for the Decade of Education for Sustainable Development. Paris: UNESCO.
- British Council.org (2021) School resources. The Climate Change Challenge. <https://www.britishcouncil.org/school-resources/find/classroom/climate-change-challenge>. Προσβάσιμο στις 5 Δεκεμβρίου 2021
- Chapin, F. S., Pickett, S.T.A., Power, M., Jackson, R., Carter, D. & Duke, C. (2011). Earth stewardship: a strategy for social-ecological transformation to reverse planetary degradation. *Journal of Environmental Studies and Sciences* (1), 44-53.
- Crutzen, P. & Stoermer, E. (2000). The Anthropocene. *International Geosphere-Biosphere Programme Newsletter* (41), 17-18.
- Ellsworth, E.A. (2005). *Places of Learning* (1η έκδ.). New York: Routledge.
- Haglund, L. (2019). Human Rights Pathways to Just Sustainabilities. *Sustainability*, 11(12), 3255.
- Map Hub (n.d.). Top 20 Sustainable Smart Cities In The World. <https://maphub.net/disruptivetechologies/top-20-sustainable-smart-cities-in-the-world>. Προσβάσιμο στις 10 Ιανουαρίου 2022.
- Millers, D. (2004). *Holding Nations Responsible, Ethics*, 114 (2), 240-268, The University of Chicago Press.
- Molek-Kozakowska, K. (2017). Popularity-driven science journalism and climate change: A critical discourse analysis of the unsaid, *Discourse, Context & Media*, 21.
- The New Yorker (2019). Children Lead the Way: A Gallery of Youth-Made Climate-Strike Signs. <https://www.newyorker.com/culture/culture-desk/children-lead-the-way-a-gallery-of-youth-made-climate-strike-signs>. Προσβάσιμο στις 5 Δεκεμβρίου 2021.
- United Nations, Climate Action. (2020). The Youth Advisory Group on Climate Change. <https://www.un.org/en/climate-change/youth-in-action/youth-advisory-group>. Προσβάσιμο στις 5 Δεκεμβρίου 2021.
- Vogel, M. (2019). Fishbowl Discussions. Published on the blog Active Learning at King's College London. <https://blogs.kcl.ac.uk/activelearning/2019/05/04/fishbowl-discussions/> Προσβάσιμο στις 10 Ιανουαρίου 2021.
- Vygotsky, L.S. (1978). *Mind in society: The psychology of higher mental functions*. Cambridge: Harvard University Press.
- Wals, A. E. J. (2012). Learning our way out of un-sustainability: The role of environmental education. Στο S. Clayton (επιμ.), *Oxford handbook on environmental and conservation psychology*. London: Oxford University Press.
- Wals, A. E. J. & Benavot, A. (2017). Can we meet the sustainability challenges? The role of education and lifelong learning. *European Journal of Education Research, Development and Policy* (52), 404-413.
- Waters, C. N., Zalasiewicz, J., Summerhayes, C., Barnosky, A. D., Poirier, C., Galuszka, A., Cearreta, A., Edgeworth, M., Wolfe, A. P. (2016). The Anthropocene is functionally and stratigraphically distinct from the Holocene. *Science*, 351(6269), 137.
- Winnicott, D.Y. (2005). *Playing and Reality*. London: Routledge.
- Wolff, L. A. (2014). Nature and sustainability: An educational study with Rousseau and Foucault. *Environmental Education Research*, 20, 430-431.

Η **Αναστασία Βουτυρά** σπούδασε Γαλλική Γλώσσα και Φιλολογία στο ΕΚΠΑ και είναι πτυχιούχος Μ.Εδ «Φύλο & Νέα Εκπαιδευτικά και Εργασιακά Περιβάλλοντα στη ΚτΠ» του Πανεπιστημίου Αιγαίου και ΜSc «Εφαρμοσμένη Θετική Ψυχολογία» του University of East London. Δίδαξε σε σχολεία δευτεροβάθμιας και πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης του νομού Ευβοίας (1996-2013). Σχεδίασε και υλοποίησε ενδοσχολικά και διασχολικά προγράμματα δραστηριοτήτων: Πολιτιστικά, Περιβαλλοντικά, Αγωγής Υγείας, Αγωγής Σταδιοδρομίας, E-twinning, Comenius, Erasmus+. Υπηρέτησε ως σχολική σύμβουλος των καθηγητών Γαλλικής της Περιφέρειας Πελοποννήσου (2014-2018) και ως Συντονίστρια Εκπαίδευσης Προσφύγων (2019-2022). Έχει προσφέρει εθελοντικό έργο στο πρόγραμμα Future Library για την προώθηση της φιλαναγνωσίας στα παιδιά και τώρα ως πολλαπλασιαστής στο δίκτυο Eurodesk/ Περιφέρεια Πελοποννήσου για την ενημέρωση των νέων σχετικά με τις ευκαιρίες εκπαίδευσης, απασχόλησης, υποτροφιών, εθελοντισμού, κινητικότητας στην ΕΕ.